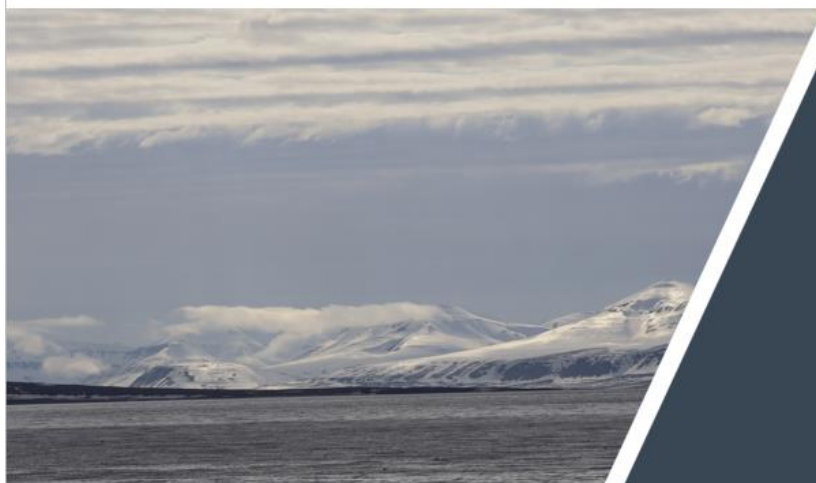

**LÅNGHELG
SVALBARD
5-9 JUNI 2025**

1. INTRODUKTION

Denna rapport avser en långhelg på Svalbard i och runt Longyearbyen. För att se stora delar av Svalbard krävs en längre tur med kryssningsfartyg. Fågelmässigt är dock en långhelg tillräcklig och man ser alla vanliga arter minst lika bra som under långturer. Detta beror på att man bara går i land på enstaka ställen under kryssningar och att antalet arter är få. Alla arter är möjliga att se runt Longyearbyen om man inkluderar dagsturer med båt.

2. FÖBEREDELSE

Förarbetena var relativt få och det finns ingen anledning att göra mer omfattande förberedelser. Det finns bara en flygplats, det finns få vägar, få faciliteter i Longyearbyen och vädret växlar snabbt

Förberedelser man dock bör göra är att ta fram en artlista över de vanligaste arterna så man vet vad som är vanligt och ovanligt. Se artlistan sist i denna rapport där de 20 vanligaste arterna markerats och dessa är man i princip garanterad att se. Övriga kan variera från år till år. I princip är alla nordamerikanska arter som setts i Europa samt alla arter i Europa som är långflyttare möjliga.

Den norska motsvarigheten till artportalen, www.artsobservasjoner.no, är mycket bra när det gäller att få koll på vad som nyligen setts på Svalbard. Den går att använda både på norska och engelska. Jag skaffade konto inför resan och rapporterade även in. Med fördel söker man även vad som setts under senare år runt Longyearbyen under den tidsperiod man avser åka dit.

Det finns bra kartor och bilder på google maps. Jag "körde" flera av vägarna innan, eftersom de är så få så behöver man inte karta på plats. Det är i princip två vägar ut från byn som man kan använda och ett par stickvägar. Vill man dubbelkolla någon väg kan man enkelt göra det på telefonen. Tappar man telefontäckningen är det max någon kilometer tills man har täckning igen. Observera också att vissa vägar inte är tillåtna att köra på, detta gäller vägen upp på platåberget och ett par till.

Jag kollade även i förväg upp vilka dagsturer som finns, men bokade inte. Länkar finns hos alla boendens webbsidor samt Visit Svalbard, boende kan också hjälpa till på plats. Jag avråder starkt från att boka långt i förväg utan att noga följa vädret och boka så sent som man vågar.

3. PRAKTISKA ASPEKTER

3.1. Transport

Det finns två sätt att ta sig till och från Svalbard, dels med kryssningsfartyg och dels med flyg. Jag valde flyg då det är snabbast och billigast. Det finns flera dagliga flighter under högsäsong som börjar i skiftet maj/juni.

På Svalbard hyrde jag en bil under hela vistelsen. Det finns bara några få mil med väg (se karta nedan) men på grund av isbjörnar måste man ha vakt eller vapen med sig om man går utanför Longyearbyen. Bilen visade sig vara ett bra val då vädret svänger snabbt från sol till nederbörd i form av snö och regn. Vinden varierar också stort från några få sekundmeter till kuling. En bil gör därför att man är skyddad både för isbjörnar och väder, vilket gör att man kan skåda hela dygnet utan vakt eller med hyrt gevär.

3.2. Telefon

Svalbard ingår i EU-EES området så kostnaderna för att ringa och använda data är överkomligt. Dock finns bara täckning i Longyearbyn och ett par kilometer ut så "ändarna" på vägarna saknar täckning liksom om man åker ut med dagsturer med båt.

3.3. Väder och tid på året

Första två veckorna i juni ska vara bästa tiden för att se nyanlända fåglar. Silvertärnorna är ett bra exempel, där jag första dagen inte såg någon, andra dagen en, tredje dagen en flock på 60 och sista dagen en bra bit över hundra. Skärnäpporna hade det omvända mönstret med 6–800 i början av vistelsen och sista dagen under 50. De flesta fåglar rastar i Adventdalsdeltat innan de sprider ut sig på ön. Klimatförändringarna gör dock att detta snabbt ändras både när fåglar anländer och hur länge de rastar. Alla arter är dock möjliga i juni och man ser fåglar i häckdräkt.

Däggdjur, främst ren, finns det goda chanser att se under juni månad, men är man ute efter isbjörn måste man i princip till norra delarna av Svalbard även om enstaka ses på södra delarna.

Vädret är nyckfullt och man måste räkna med flera minusgrader till flera plusgrader i juni. För att kunna stå stilla ute i blåsten eller i vinddraget på en båt bör man ha tre till fyra lager på sig. Då kan man också enkelt ta av sig när det blir varmare. Ordentliga vantar och mössa är också ett måste liksom halsduk eller motsvarande.

3.4. Boende och mat

Jag valde ett vandrahem, Gjestehuset 102. Boendet var enkelt men rent med ett bra kök. I priset ingick frukost som var enkel. Är man bara ute efter bra sängar är detta boende ett bra alternativ.

Mat finns att köpa men priserna på vissa varor som är vanliga i Sverige är höga, medan lokala råvaror är billigare. Observera också att öppettiderna är begränsade till mycket begränsade, så det kan vara bra att ta med lite enkel mat om man vill ut och skåda direkt, kommer sent eller på helgdagar (då alla affärer kan vara stängda). Det finns ett flertal restauranger, men då jag fokuserade på att vara ute i fält utnyttjade jag dessa sparsamt.

3.5. Säkerhet

Detta är arktiska förhållanden som man ska ha stor respekt för. Säkerheten sätts mycket högt av alla guider varför säkerhetsvästar, säkerhetsdräkter och flytvästar tillhandahålls på dagsturena. Följ dock noga instruktionerna för olika resor där klädval anges, rent generellt varma och vattenavvisande kläder (säkerhetsdräkter erbjuds när man åker exempelvis ribbåt).

Isbjörnar är ett stort hot om man ser någon, men sannolikheten är låg. Det är krav på vakt eller att man tar med eget vapen (mer information på Sysselmesterens webbplats, www.sysselmesteren.no), enda undantaget är inne i Longyearbyen där man inte får gå runt med vapen. Hyrbil löste detta för mig och på båtturerna hade guiderna vapen och övrig skyddsutrustning.

3.6. Pengar

I princip kontantlöst så finns ingen anledning att ta med pengar. Flertalet ställen accepterar inte ens kontanter.

3.7. Dagsturer

Det erbjuds ett stort antal dagsturer av flera företag. De flesta är anknutna till en gemensam bokningssida som gör det enkelt att se vad som erbjuds en enskild dag, priser, vem som anordnar, antal kvarvarande platser och länk till ytterligare information. För vissa turer får inte mindre barn delta och inte heller de som lider av kända svagheter (man ska vara "frisk").

För att få ut maximalt både fågel och däggdjursmässigt så bör man ha is i magen och välja dagar/timmar med lugnare väder. En av turerna som jag valde var till valrossar, som erbjuds fyra gånger per dag. Jag valde då en sen eftermiddagstur med täckt båt som jag bokade dagen innan. Det hade blåst flera dagar och lugnade ut efter lunch den dagen jag åkte ut. Valrossarna hade inte setts under dagarna innan, men vi hade flera. Det var även lugnt vatten så vi kunde stå ute på däck en del och hade bra observationer av alkor och måsar. Detta hade inte varit möjligt med mer vind eller om man åkt med en öppen ribbåt.

Den andra turen var till Pyramiden, denna skedde med stor glasad båt (M/S BARD) med hybriddrift. Därmed hade man stora stabila ytor att stå på både nära vattnet och en eller två våningar upp både ute och inne. Hybriddriften gjorde att båten kunde glida fram med eldrift i bukterna och när djur sågs. Denna båt är definitivt ett bra val för fågelskådning.

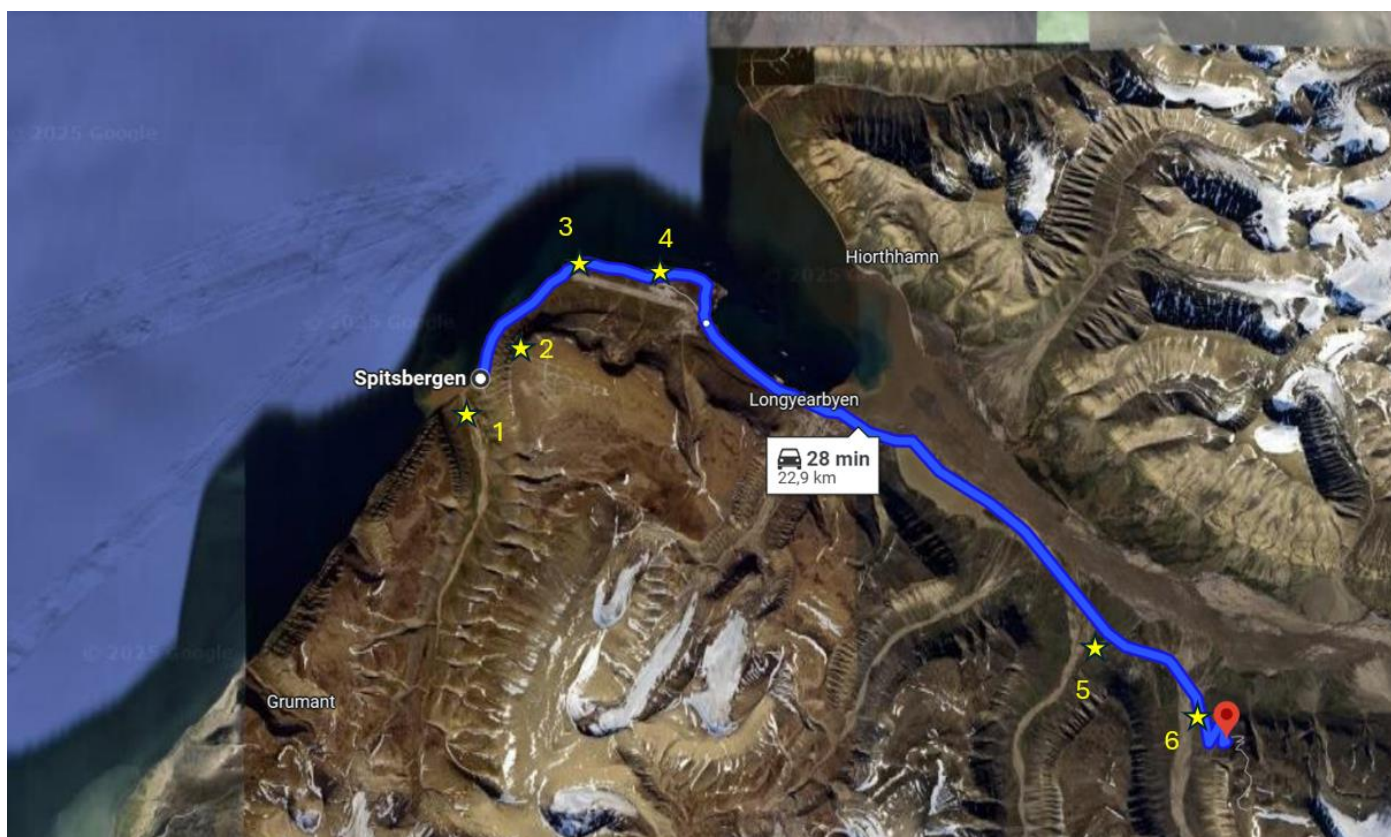
Jag valde inga turistturer på land. Det erbjuds promenader, turer med hundsläde (med hjul) och turer med fyrhjuling. Fågelmässigt skulle man skulle kunna välja en promenad men detta hade sannolikt inte gett mer än att se en dalgång till. Turer som anordnas med hundar och fyrhjulingar avråder jag från helt.

3.8. Resa

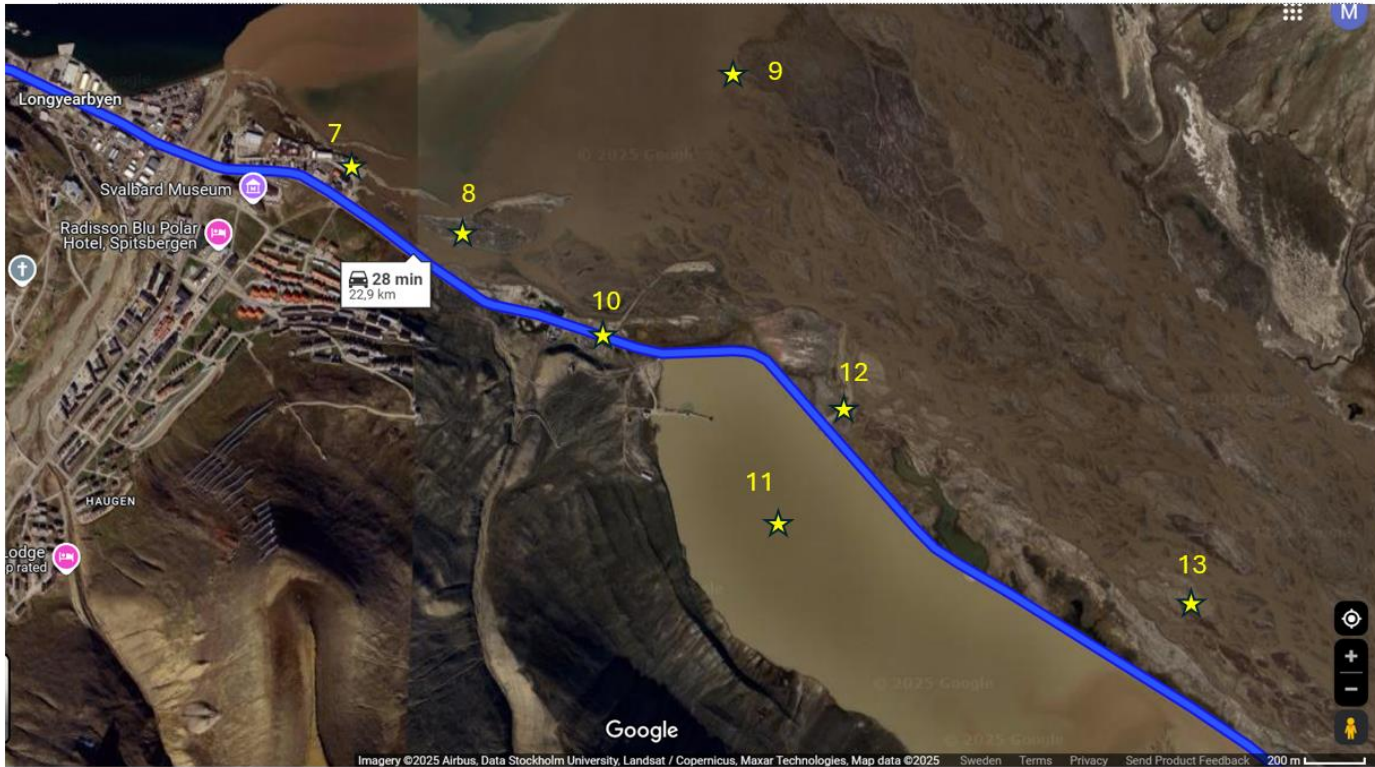
- 5 Juni Flyg Arlanda-Oslo-Longyearbyen och anlande vid lunch
- 5-9 juni Longyearbyen
- 9 juni Flyg Longyearbyen-Oslo-Stockholm, avgång på eftermiddagen.

4. LOKALER

Nedan är två kartor där hela huvudvägen är utritad, utöver det även några kortare vägar men dessa är obetydliga ut fågelsynpunkt förutom den kilometer som är vid stjärna fem. Under kartorna är en kort förklaring till varför punkterna är utmärkta.

1. Utløp Bjørndalselva: Rastade enstaka måsar, trutar och labbar här samt alkor utanför. Bra utsikt från vägens vändplats.
2. Lia mot Platåberget: Större koloni med alkekung häckar här.
3. Vestpynten: En liten fyr där man kan köra ut till kusten och har bra utsikt över fjorden. Oavsett vind kom fåglar på närhåll, valar är även möjliga härifrån.
4. Hotellneslaguna: Små laguner som är fågelskyddsområde, här kan man se flera arter på närhåll.
5. Hundegårdene Todalen och väg till gruva 6: Fina områden runt gården med tundra, på grund av hundarna är fåglarna skyddade (därför många gäss) och det finns mat (därför flera vittrutar).
6. Hundegårdene väg till gruva 7: Relativt fina områden runt gården, på grund av hundarna är fåglarna skyddade (därför många gäss) och det finns mat (därför flera vittrutar)

7. LoFF-huset: Ett hus med stora fönster, som går att öppna, ut mot deltat. Huset är öppet för alla. Precis utanför även utlopp som gjorde att måsfåglar samlades där, även bra ställe för att se det som ligger utanför deltat.
8. Adventdalsdeltat søndre del: Område där fåglarna känner sig trygga på grund av hundgården och det är lugnt med flera små öar varför det ofta var fågel som rastade här.
9. Adventdalsdeltat mynningen: Hela mynningen hade ofta större mängd rastande fågel, både skärnsnäppor, måsar och sjöfågel.
10. Hundegårdene Longyearbyen: Fåglarna skyddade på grund av hundarna så stor mängd häckande ejder. Drar även till sig andra arter.
11. Isdammen: Låg alltid några fåglar i dammen.
12. Utloppet Isdammen: Alltid enstaka vadare, med stor omsättning så troligen få häckande fåglar här.
13. Adventsdalsdeltat Tuedammen: Finaste delen av deltat där flera arter vadare och änder sågs.

5. SEDDA ARTER MED KOMMENTARER

5.1. Prutgås

Enstaka sågs varje dag och främst ljusbukiga, även minst en ensam mörkbukig samt några som inte gick att bestämma till underart. De sågs främst i Adventsdalsdeltat men även ute i vattnet mellan Longyearbyen och flygplatsen.

5.2. Vitkindad gås

Den vanligaste arten i Longyearbyen och utmed vägarna, noterbart fåtalig på båtturer trots att snöfri tundra passerades. Stora häckande kolonier vid hundgårdarna nära gruva 6 och 7. Såg även 2-3 nästan vita gäss, de var enligt lokal fågelskådare fyra år och några av fyra leucistiska syskon. En ruvande hona i Hotellneslaguna hade märkts 2021 på Svalbard, avläst även 2024 på samma häckplats.

5.3. Grågås

Först sågs en flock på fem gäss och dagen efter sågs tio gäss vid Hundegårdene Todalen. Mellan dessa observationstillfällen var de borta men så pass ovanlig art att man får utgå ifrån att det delvis var samma gäss.

5.4. Spetsbergsgås

Sparsam utmed vägen österut. Oftast enstaka i par men på ett par ställen mindre kolonier om 3-5 par. En viss omsättning men de flesta verkade vara häckande fåglar. En märkt hane sågs, märkt som adult 2018 i adventdalen, sedd 2021 i adventdalen och nu 2025 i adventdalen

5.5. Stjärtand

En mindre flock med en hona och två hanar höll till något dygn vid Adventsdalsdeltat Tuedammen.

5.6. Kricka

Enstaka i Adventdalsdeltat och vid Hotellneslaguna.

5.7. Alfågel

Ett par sågs i och runt Isdammen till och från.

5.8. Praktejder

Sparsam men enstaka par sågs varje dag, även i gölar på tundran. En mindre flock med 5-20 fåglar höll även till utanför deltat men oftast på motsatta sidan. Nedersta bilden en blandflock med ejder som sågs från båt.

5.9. Ejder (*Somateria mollissima borealis*)

En större koloni vid hundgården i utkanten av Longyearbyen med helt orädda individer som bjöd på fin uppvisning. Även icke häckande fåglar sågs i flockar på flera platser. De som sågs väl kunde bestämmas till underart *S. m. borealis*, vilket också överensstämmer med tillgänglig litteratur.

5.10. Praktejder x ejder

En läcker gammal hane som dels sågs från LoFF-huset men även vid hundgården precis utanför Longyearbyen.

5.11. Svärta

En ovanlig art som knappt är årlig, en höll till i deltat och jag såg den vid ett tillfälle i en flock med ejdrar och praktejdrar

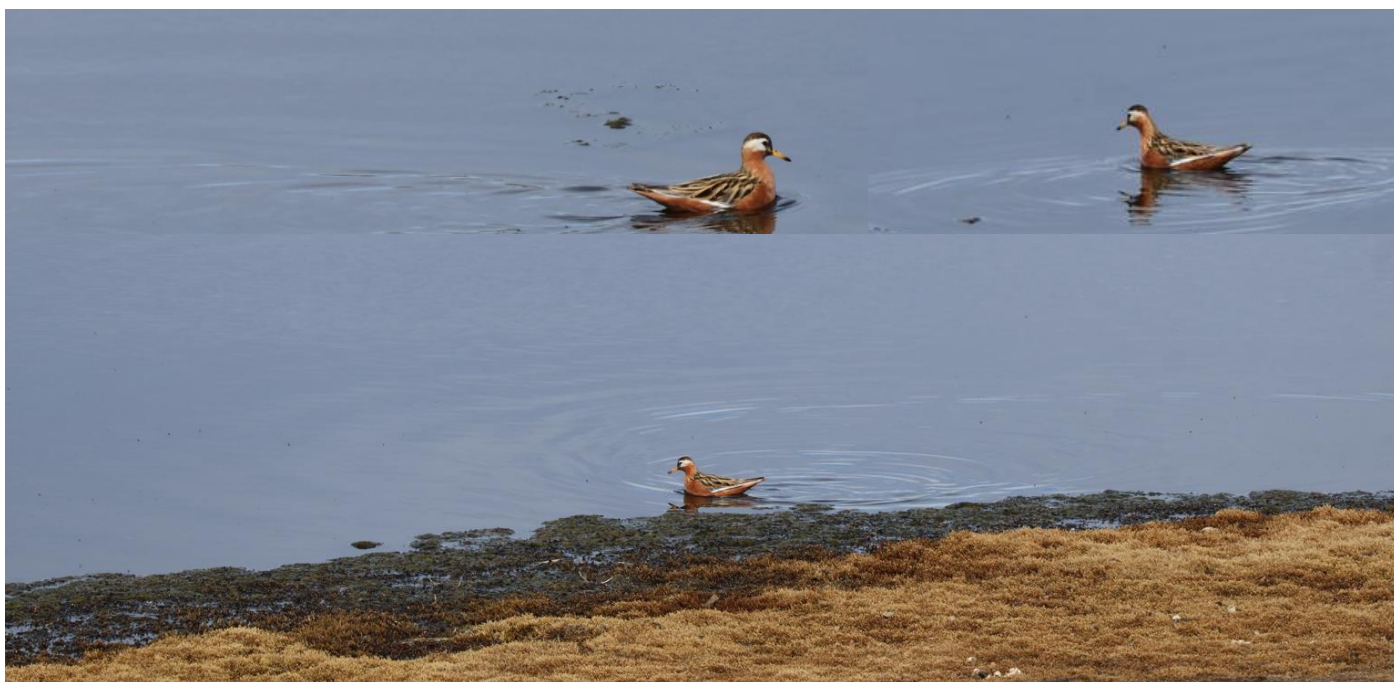
5.12. Fjällripa (*Lagous muta hyperborea*)

Tre hanar sågs.

5.13. Brednäbbad simsnäppa

Enstaka sågs, mestadels honor men även en hane.

5.14. Isländsk rödspov

Rastade i anslutning till adventsdalsdeltat Tuedammen.

5.15. Kärrsnäppa (*Calidris alpina arctica*)

Enstaka upp till knappt tio sågs dagligen i Adventdalsdeltat. Allt pekar mot att det är *C. a. arctica*, fångade och DNA-sekvenserade fåglar på Svalbard överensstämmer med denna underart även om vissa gener av *C. a. schinzii* hittats. Nedan en typisk individ.

5.16. Skärsnäppa

I början mycket talrik med flera hundra rastande men sista dagen relativt få. Flera par sågs även på många ställen som uppenbarligen höll revir. Flera märka sågs men bara en kunde avläsas, en 1k fågel märkt 2023. Alla märkta hade färgmärkning som visar att de märkts på Svalbard. Nedan ett par där honan är mörkast.

5.17. Skrattnås

En 2k-fågel höll till runt Longyearbyen, sågs både öster och väster om byn vid flera tillfällen.

5.18. Tretåig mås

5.19. Tärnmås

En adult fågel i full sommardräkt sågs precis utanför LoFF-huset. Den kom inflygande och landade på reveln precis utanför en kort stund innan den fortsatte in över deltat där den tappades.

5.20. Vittrut

Sågs enstaka upp och mindre flockar på flera platser alla dagar, största flocken var på 17 ex.

Anmärkningsvärt var att det nästan bara var gamla fåglar, enda undantaget var två subadulta och sista dagen sågs en 2k-fågel kortvarigt. En fågel var märkt (högst upp till vänster) som 3k+ 2015 så minst 12 år gammal.

5.21. Kustlabb

Minst ett tiotal sågs, oftast i par men även ensamma. Alla var av ljus morf.

5.22. Stormfågel

Vanligaste fågeln både under båtturer och vid alla tillfällen när jag satt och spanade vid Vestpynten. De flesta mörka även om en del intermediära och några ljusa också sågs.

5.23. Smålom

Det höll till 3-5 par i dalgången varav två hade bo nära vägen.

5.24. Lunnefågel

Enstaka sågs från land och från båtar.

5.25. Tobisgrissla (*Cepphus grille mandtii*)

Flertalet låg alltid runt hamnarna (kolkajen, småbåtshamnen och stora hamnen), men sågs spritt även i övrigt.

5.26. Spetsbergsgrissla

Överlägset vanligaste alkan.

5.27. Sillgrissla

Ovanlig till sällsynt på spetsbergen, två sågs i en blandflock med spetsbergsgrisslor från Vestpynten.

5.28. Alkekung

De sågs i större antal vid häckplats som låg i västra sluttningen till platåberget. På båtturerna sågs ytterst få liksom när jag satt och spanade ut över havet.

5.29. Ängspiplärka

Ovanlig art, ett exemplar sågs kortvarigt vid hundgården i utkanten av Longyearbyen.

5.30. Snösparv

Allmän häckfågel med många sjungande hanar och par. Inga flockar sågs utan alla verkade ha revir.

5.31. Valross

5.32. Vikval

5.33. Vitval

5.34. Fjällräv

5.35. Svalbardsren

Oklar artstatus men avviker kraftigt från vanlig tundraren varför flera förespråkar egen art.

6. Komplette lista

Nedan listas alla fågelarter med namn som jag såg samt de 20 arter som häckar i större antal på Svalbard är markerade med V. Mer exakt antal och var finns på www.artsobservasjoner.no.

Svenskt namn	Engelskt namn	Latinskt namn	Norskt namn	20 vanligaste
Prutgås	<u>Brent Goose</u>	<u>Branta bernicla</u>	<u>Ringgås</u>	V
Vitkindad gås	<u>Barnacle Goose</u>	<u>Branta leucopsis</u>	<u>Hvitkinngås</u>	V
Grågås	<u>Greylag Goose</u>	<u>Anser anser</u>	<u>Grågås</u>	
Spetsbergsgås	<u>Pink-footed Goose</u>	<u>Anser brachyrhynchus</u>	<u>Kortnebbgås</u>	V
Stjärtand	<u>Northern Pintail</u>	<u>Anas acuta</u>	<u>Stjertand</u>	
Kricka	<u>Common Teal</u>	<u>Anas crecca</u>	<u>Krikkand</u>	
Praktejder	<u>King Eider</u>	<u>Somateria spectabilis</u>	<u>Praktærfugl</u>	V
Ejder	<u>Common Eider</u>	<u>Somateria mollissima borealis</u>	<u>Ærfugl</u>	V
Svärta	<u>Velvet Scoter</u>	<u>Melanitta fusca</u>	<u>Sjørre</u>	
Alfågel	<u>Long-tailed Duck</u>	<u>Clangula hyemalis</u>	<u>Havelle</u>	V
Fjällripa	<u>Rock Ptarmigan</u>	<u>Lagopus muta hyperboreus</u>	<u>Svalbardrype</u>	V
Större strandpipare	<u>Common Ringed Plover</u>	<u>Charadrius hiaticula</u>	<u>Sandlo</u>	V
Småspov	<u>Eurasian Whimbrel</u>	<u>Numenius phaeopus</u>	<u>Småspove</u>	
Rödspov	<u>Black-tailed Godwit</u>	<u>Limosa limosa islandica</u>	<u>Svarthalespove</u>	
Kärnsnäppa	<u>Dunlin</u>	<u>Calidris alpina</u>	<u>Myrsnipe</u>	
Skärnsnäppa	<u>Purple Sandpiper</u>	<u>Calidris maritima</u>	<u>Fjæreplytt</u>	V
Brednäbbad simsnäppa	<u>Red-necked Phalarope</u>	<u>Phalaropus lobatus</u>	<u>Svømmesnipe</u>	
Smalnäbbad simsnäppa	<u>Grey Phalarope</u>	<u>Phalaropus fulicarius</u>	<u>Polarsvømmesnipe</u>	
Tretåig mås	<u>Black-legged Kittiwake</u>	<u>Rissa tridactyla</u>	<u>Krykkje</u>	V
Tärnmås	<u>Sabine's Gull</u>	<u>Xema sabini</u>	<u>Sabinemåke</u>	
Skrattmås	<u>Black-headed Gull</u>	<u>Chroicocephalus ridibundus</u>	<u>Hettemåke</u>	
Vittrut	<u>Glaucous Gull</u>	<u>Larus hyperboreus</u>	<u>Polarmåke</u>	V
Silvertärna	<u>Arctic Tern</u>	<u>Sterna paradisaea</u>	<u>Rødnebbterne</u>	V
Bredstjärtad labb	<u>Pomarine Skua</u>	<u>Stercorarius pomarinus</u>	<u>Polarjo</u>	
Kustlabb	<u>Arctic Skua</u>	<u>Stercorarius parasiticus</u>	<u>Tyvjo</u>	V
Alkekung	<u>Little Auk</u>	<u>Alle alle</u>	<u>Alkekonge</u>	V
Spetsbergsgrissla	<u>Brünnich's Guillemot</u>	<u>Uria lomvia</u>	<u>Polarlomvi</u>	V
Sillgrissla	<u>Common Guillemot</u>	<u>Uria aalge</u>	<u>Lomvi</u>	
Tobisgrissla	<u>Black Guillemot</u>	<u>Cepphus grylle mandtii</u>	<u>Teist</u>	V
Lunnefågel	<u>Atlantic Puffin</u>	<u>Fratercula arctica</u>	<u>Lunde</u>	V
Smålom	<u>Red-throated Diver</u>	<u>Gavia stellata</u>	<u>Smålom</u>	V
Stormfågel	<u>Northern Fulmar</u>	<u>Fulmarus glacialis</u>	<u>Havhest</u>	V
Stenskvätta	<u>Northern Wheatear</u>	<u>Oenanthe oenanthe</u>	<u>Steinskvett</u>	
Ängspiplärka	<u>Meadow Pipit</u>	<u>Anthus pratensis</u>	<u>Heipiplerke</u>	
Snösparv	<u>Snow Bunting</u>	<u>Plectrophenax nivalis</u>	<u>Snöspurv</u>	V

Nedan listas de däggdjursarter som jag såg:

Svenskt namn	Latinskt namn
Fjällräv	Vulpes lagopus
Ren	Rangifer (tarandus) platyrhynchus
Valross	Odobenus rosmarus
Vitval	Delpinapterus leucas
Vikval	Balaenoptera acutorostrata
Vikare	Pusa hispida